

LÖÖPPI

4 / 2018 • HELSINGIN SEUDUN JOURNALISTIT

VAALIKARANTEENI?

**HELSINGIN SEUDUN
JOURNALISTIEN JÄSENLEHTI**

25. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja

Marjaana Varmavuori
puh. 050 5454130
marjaana.varmavuori@gmail.com

Päätoimittaja

Kaija Plit
puh. 050 4394538
kaija.plit@hsj.fi

Graafikko

Outi Kainiemi

Muu julkaisuryhmä

Eveliina Kangasniemi
Riitta Lehtimäki
Salla Nazarenko
Ari Simberg
Lotta Sonninen
Emma Viitanen

Kannen kuvitus

Outi Kainiemi

**Helsingin Seudun Journalistit
Puheenjohtaja**

Marjaana Varmavuori

HSJ:n toimisto

Lönnrotinkatu 25, 5. kerros
00180 Helsinki

Toiminnanjohtaja

Kaija Plit
Hallintopäällikkö
Jaana Virtanen

Ilmoitushankkija

Erkki Hirvonen
puh. +358 50 5506172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka

Grano

ISSN-L 1455-0032

**HSJ TIEDOTTAA TILAISUUKSISTA
SÄHKÖPOSTILLA. VARMISTA,
ETTÄ MEILLÄ ON TOIMIVA
SÄHKÖPOSTIOSITTEESI.**

ARI HEINONEN

**Anu Partanen tavoitteli
amerikkalaista unelmaa, äimisteli
ja kirjoitti kokemuksistaan kirjan.**

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4** Vaalikaranteeni – reliikki vai riippumattomuuden mitta?
- 10** Oma maa mansikka
- 14 HELMIJUTTU** Homssuinen nainen
- 18** Heräteostoksilla
- 21** Opiskelijat vallan kahvassa
- 24 KIRJAT** Talo kuin romaani
- 26** Osuuskunnissa erilaiset osaajat kohtaavat
- 30 HSJ-NEWS** Ehdota Salli-palkintoa!
- 31 TÄMÄN OIVALSIN!** Essee – kuoliaaksi konseptoidun jutun pelastus!
- 32 SARJAKUVA** Ilta-Fingeri

Kaksi vuotta yhteistä taivalta

ÄÄNESTYSTULOS OLI SELVÄ: 72 kyllä-ääntä, yksi ei-ääni ja yksi tyhjä. Suomen Aikakauslehdentoimittajain Liitto (SAL) oli juuri päättänyt lakkauttaa itsensä. Kun nuija oli kopsahtanut pöytään kokouksen päättymisen merkiksi, nostettiin maljat.

SAL:n lopettamispäätöksen tehnyt ylimääräinen vuosikokous pidettiin 26. lokakuuta 2016. Muutama päivä myöhemmin, marraskuun alussa SAL lakkasi olemasta, ja sen jäsenet siirtyivät aiemmin Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksenä (HSY) tunnettuun, yhdistysfuusion myötä Helsingin Seudun Journalisteiksi (HSJ) nimettyyn yhdistykseen.

Hynttyyt yhteen lyöneillä sanomalehti-, aikakauslehti- ja kustantamoväellä on nyt takanaan kaksi vuotta yhteistä matkaa. Haparoivien ensiaskelten jälkeen on rämmitty läpi hallinnollisen yhdistymisen haasteiden ja saatu lopulta kovaa maata jalkojen alle.

Arjen asetuttua on myös suunta selkiytynyt. HSJ on alusta asti, edeltäjäyhdistystensä tavoin, järjestänyt jäsenilleen monipuolisesti koulutusta ja muita jäsen tapahtumia. Sekä tilaisuuksia että niihin tulijoita on huomattavasti enemmän kuin SAL:n ja HSY:n aikoina.

Olemme kiinnostavassa historiallisessa tilanteessa: Meneillään olevassa

jäsenkyselyssä kysymme, miten uuden yhdistyksen kaksi ensimmäistä vuotta ovat jäsenistön näkökulmasta sujuneet. Samalla voit kertoa, millaisia palveluita haluaisit kahden vuoden kuluttua 100-vuotisjuhlia viettävän yhdistyksemme tarjoavan tulevaisuudessa.

Jäsentensä palvelemisen lisäksi HSJ haluaa olla aktiivisesti mukana kehittämässä

Suomen Journalistiliittoa, johon jäsenyhdistyksenä kuulumme. HSJ:n aloitteesta liitossa on esimerkiksi herätty opiskelijoiden osallisuuden ja toiminnan lisäämiseen.

Syyskuun yleiskokouksessa HSJ valitsi edustajansa liiton ylimmän päättävän elimen, valtuuston, seuraavalle nelivuotiskaudelle. Opiskelijat ovat valtuustossa entistä paremmin edustettuina, sillä opiskelijaedustajan lisäksi HSJ valitsi opiskelijan myös varsinaiseksi valtuutetuksi.

Vasta valittujen opiskelija-aktiivien ajatuksista voit lukea tämän lehden sivulta 21.

Noin kolmannes joulukuussa valtuustotyönsä aloittavista HSJ:n varsinaisista valtuutetuista on uusia. Vaihtuvuus on tervetullutta, sillä kokemuksen lisäksi päätöksenteossa tarvitaan tuoreita ajatuksia ja näkökulmia. ●

”HSJ haluaa olla aktiivisesti mukana kehittämässä Suomen Journalistiliittoa.”

Marjaana Varmavuori

marjaana.varmavuori@gmail.com

Vaali- karanteeni

- reliikki vai riippumattomuuden mitta?

TEKSTI SALLA NAZARENKO
KUVITUS OUTI KAINIEMI

Median pitäisi toimia vallan vahtikoirana myös vaalien alla. Miten se onnistuu, kun poliitikoille on somen aikakaudella muitakin foorumeita mielipiteidensä esittämiseen? Noudatetaanko vaalikalanteeneja, ja jos, niin miten? Entä, jos ehdokas on itse journalisti?

Vanhoina hyvinä aikoina Ylen vaaliteissa laskettiin minuitteja, jotta julkinen palvelu esittäisi eri puolueet tasapuolisesti. Tänä päivänä poliitikot änkeävät viihdejulkisuuteen läpi vaalikauden. Äänestäjä on oikukas ja nukuvien puoluekin suuri.

Eduskunta- tai eurovaaleissa läpi pääsy edellyttää yleensä kymmenientuhansien eurojen vaalirahoitusta. Myönteinen mediajulkisuus on ehdokkaalle hyvin konkreettinen etu.

Moni kohottikin kulumiaan, kun *Helsingin Sanomat* teki kesällä 2018 ison jutun **Mervi Kataisesta**. Ex-pääministerin puoliso kertoi jutussa myös aikovansa ehdolle vaaleissa. Sittenkin Katainen on ker-tonut elämästään ainakin *Eevalle*.

Helsingin Sanomien päätoimit-taja **Kaius Niemi** ei pitänyt Mervi Kataisen haastattelua ongelmali-sena.

– Kyseessä oli lifestyle-tyyppi-nen asiajuttu avioparin moninais-ten urapolkujen ja perhe-elämän yhdistämisestä. Ehdokkuuden harkinta mainittiin jutussa, mutta artikkelin kokonaisuus ei sinänsä tähän (vaali)asiaan liittynyt.

Muutoin Hesarissa ollaan vaalien alla tarkkana ehdok-kaiden näkymisestä erityisesti

pääkirjoitussivun ylökirjoituksis-sa, vieraskynissä ja kolumneissa.

– Jos kirjoittaja on ehdolla, pi-dättäydymme julkaisemasta sel-keästi vaaleihin liittyviä kannan-ottoja. Myös mielipideaineistossa käytetään harkintaa. Emme tie-tenkään sulje pois tärkeitä asioita, mutta kynnys ehdokkaiden teks-tien julkaisuun nousee selvästi.

Niemen mukaan lähtökohta on aina se, että lukijalle ei koskaan tule olo, että lehti olisi joillekin ehdokkaista vaalien alla ikään kuin automaattikanava julkisuu-teen. Karanteeni – tai pikemmin-kin ylimääräinen harkinta – tulee voimaan heti, kun käy ilmi, että henkilö on ehdolla.

– Viimeinen takaraja on se, kun ehdokaslistat vahvistetaan maaliskuussa, Niemi sanoo.

HARKINTAA, HARKINTAA JA HARKINTAA

Vaalikaranteeneista mieleen tulee ensimmäisenä Yleisradio. Jo puo-luelaki edellyttää Yleltä riippu-mattomuutta ja poliittista neut-raaliutta.

Ylen uutis- ja ajankohtaistoi-minnan päätoimittajan **Jouko Jokisen** mukaan Ylelläkään ei varsinaisia ehdokkaisiin liittyviä vaalikaranteeneja ole.

– Jos henkilö on uutisen läh-teenä, niin tietenkin hänen pitää voida olla esillä. Sellaisia van-hanaikaisia karanteeneja ei voida noudattaa, Jokinen sanoo.

– Odotamme kuitenkin, että jos vaikkapa kolumnistimme on eh-dolla, hän meille siitä kertoo. Eh-dokkaana olevan kolumnistin vaa-lienaluskirjoitukset jätetään väliin.

Jääviysoongelmia voi syntyä journalisteille myös, jos lähiomai-nen tai läheinen ystävä on ehdolla.

– Tästä olisi hyvä kertoa esi-miehelle, niin voidaan miettiä asiaa. Muuten vaalienkin alla toi-mitaan normaalein journalistisin perustein.

”Jos kirjoittaja on ehdolla, pidättäydymme julkaisemasta selkeästi vaaleihin liittyviä kannanottoja.”

– Päätoimittaja **Kaius Niemi**,
Helsingin Sanomat

Myös *Suomen Kuvalehden* päätoimittaja **Ville Pernaan** mukaan harkinta on aina tapauskohtaista. Poliitikot itse eivät *Kuvalehteen* tyrkyttyädy, joten riippumattomuusongelmia syntyy vähän. Ainoa foorumi, joka edellyttää pohdintaa, ovat kolumnit.

– Esimerkiksi ennen vuoden 2015 vaaleja **Juhana Vartiainen** oli meillä Näkökulma-kirjoittaja ja silloin halusimme taukoa juuri vaalien alle. Hän toki ilmoitti ehdokkuudestaan ja puoluelokastaan suhteellisen myöhään, joten vielä vuoden 2015 alussa hänen kolumnejaan oli tavalliseen tapaan. Myös **Osmo Soininvaaran** kanssa on aikanaan pidetty vaalitaukoja, samoin saman lehden perheen kolumnistina toimineen **Marketta Mattilan**.

Toisaalta vaalienalus on journalistisesti herkullista aikaa, muistuttaa Perna.

– Poliitikka on silloin kiinnostavimmillaan. Olisihan se hassua, jos ei ihmisen nimi saisi näkyä muualla kuin uutisissa silloin.

Joskus poliitikko voi olla isostikin esillä ennen vaaleja. Perna kertoo SDP:n **Sanna Marinin** olleen *Suomen Kuvalehden* kannessa nelisen kuukautta ennen viime vaaleja.

– Lähdimme siitä, että on aika harvinaista, jos demarien varapuheenjohtajaksi valitaan nuori nainen, joka ei ole edes kansanedustaja. Tottakai ajattelimme, että 99 -prosenttisella varmuudella hän asettuu ehdolle.

Samaan tapaan pohdiskelee *Maaseudun Tulevaisuuden* päätoimittaja **Jouni Kempainen**. Hänelle kevään 2018 vaalit ovat ensimmäiset nykyisessä roolissa. MT:ssa kolumnoivat niin **Juha Sipilä**, **Petteri Orpo**, **Timo Soini** kuin **Eero Heinäluomakin**, eivät-kä kolumnit jää tauolle.

– En osaa näistä sillä tavalla ahdistua. Tärkeintä on aina journalistinen perustelu. Ei ihmisiä,

”Vaalienalus on journalistisesti herkullista aikaa.”

– Päätoimittaja **Ville Perna**,
Suomen Kuvalehti

jotka ovat vuosia olleet merkittävisissä poliittisissa tehtävissä, voi raakata pois, Kempainen pohtii.

Muiden ehdokkaiden saama palstatila harkitaan tapauskohtaisesti.

– Jos joku ehdokas pyrkii voimakkaasti esille, toki sitä mietitään. Mutta jos kyseessä on maatalouden, ympäristön tai metsänhoidon kannalta merkittävä asia, ei vaaliehdokkuus ole este henkilön esiintymiselle lehdessä. Kenenkään kampanjaa ei kuitenkaan lähdetä tukemaan tai tekemään. Olennaista on se, että henkilöllä on kerrottavaa.

MAIKKARI SANOO KARANTEENILLE KYLLÄ, MUSTREAD EI

MTV Uutisten linja on, että rasakan sarjan poliitikot pääsevät uutisissa esiin jo yhteiskunnallisen painoarvonsa vuoksi, mutta esimerkiksi asiantuntijoiden käyttämisessä on harkinta paikallaan.

– Meillä on kuukauden sääntö: kuukautta ennen vaaleja ei kutsuta asiantuntijoiksi kymppin uutisiin ehdokkaana olevia ihmisiä, jos heille on vaihtoehto, kertoo päätoimittaja **Tomi Einonen**.

– Eli jos on kolme patoasiantuntijaa, valitaan heistä se, joka ei ole ehdolla.

Mustread on suhteellisen tuore tekijä mediakentällä, ja sen kohderyhmää ovat nimenomaan yhteiskunnan päättäjät. Tulevat eduskuntavaalit ovat Mustreadin

konkaritoimittajaporukan ensimmäiset suuret valtakunnalliset vaalit.

Mustreadin päätoimittaja **Anne Moilanen** toteaa, että vaalikaranteeni sinänsä ei Mustreadin bisnessmalliin sovi:

– Mustreadia tehdään politiikan ja talouden päättäjille, ja suurin osa haastateltavistamme on näkyvässä asemassa politiikassa. Heitä on pakkokin haastatella jatkuvasti, mutta tasapuolisuutta tulee noudattaa. Jokainen juttu harkitaan erikseen, ja joskus voi olla syytä tuoda jutun yhteydessä ehdokkuus esiin.

Samaa mieltä on politiikan tutkijasta Mustreadiin hypännyt **Erkka Railo**. Vaalikaranteenit eivät Mustreadin pirtaan sovi. Railo kuitenkin muistuttaa, että vaalikäytänteet vaihtelevat medioittain.

– Suomessa järjestelmä on symbioottinen. Mutta huomasin tutkijan urallani, että paikallislehdet eivät vaalien alla juuri tuo esiin paikallisia ehdokkaita vaan ovat hirveän varovaisia.

HBL TARKKANA SIDONNAISUUKSISTA

Hufvudstadsbladetin vaalikäytänteet ovat jonkin verran muita tiukempia. Päätoimittaja **Susanna Landorin** mukaan karanteeni alkaa viimeistään kuukautta ennen, ensi vuonna eduskuntavaalien alla kenties jo 10. maaliskuuta. ▶

– Mekanismit ja media ovat muuttuneet. Mutta kyllä me yritämme katsoa henkilöjutuissa ja muissa isommissa jutuissa, että kuka on ehdolla, ettemme anna suhteettoman paljon palstatilaa, Landor sanoo.

– Tietenkin voi olla asioita, joista tietää syvällisesti vain yksi asiantuntija. Näissä tapauksissa lukijalle täytyy avata, että henkilö on myös vaaleissa ehdolla.

Ruotsinkielisten piirit ovat pienet, joten tärkeitä ovat myös perhe- ja tuttavapiirin kautta tulevat sidonnaisuudet.

– Jos vaikkapa joku meidän toimittajistamme on naimisissa ehdokkaan kanssa, niin karensi tulee voimaan. Viime kuntavaaleissa erään toimittajamme vaimo oli ehdokas, ja tuolloin toimittaja ei tehnyt tästä kunnasta lainkaan uutisia.

Landorin mukaan tarkkana saa olla koko ajan, eikä linja silti aina pidä. Seurakuntavaaleissa äänestää vain 15 prosenttia ihmisistä, mutta vaalit nekin ovat ja kampanjaa käydään.

– Vähän harmiteltiin, kun seurakuntavaalien alla oli mielipidesivuille päässyt tekstejä, joissa ei kerrottu kirjoittajan ehdokkuudesta. Lukijalle pitäisi olla aina avoin.

NAISTENLEHDET JA NAISPOLIITIKOT – SYMBIOOSIKO?

Naistenlehdet nousivat haastatteluissa moneen kertaan esiin tahona, joka suhtautuu politiikoihin suopeasti. **Iiris Ruohon** ja **Laura Saarenmaan** Tampereen yliopistoon tekemä tutkimus *Edunvalvonnasta elämänpolitiikkaan* (2010) tarkasteli naistenlehtiä todeten, että niille on 2000-luvulla muodostunut rooli politiikan julkisuuden pelikenttänä, jossa rakennetaan vastapainoa skandaaleja, epäkohtia ja väärinkäytöksiä korostavalle julkisuudelle.

Erityisesti jo suosiossa oleville naispoliitikoille naistenlehdet

tarjoavat empaattisemman kanavan kyynisen päiväjulkisuuden rinnalle. Samaa mieltä on Mustreadin Erkka Railo.

– **Maarit Feldt-Ranta** kertoi joskus, että jos hän antaa naistenlehdelle haastattelun, yhteydenottoja tulee kansalaisilta jopa tuhansia siinä, missä jokin muu haastattelu poikii yksittäisiä yhteydenottoja. Naistenlehtijulkisuus on lähtökohdaisesti myönteistä, pohtii Railo.

Vasemmistoliiton kaupunginvaltuutettu **Veronika Honkasalo** napautti lokakuun *Image*-lehdesä joidenkin viestintätoimistoja käyttävien naispoliitikkojen toiminnasta, että ”jos on poliittinen kriisi, niin äkkiä buukataan naistenlehtihaastattelu, ja söpöillään jossain ihanassa villapaidassa.”

”Haastattelun buukkaaminen” kuulostaa hieman karulta, mutta symbioosia on mietittävä.

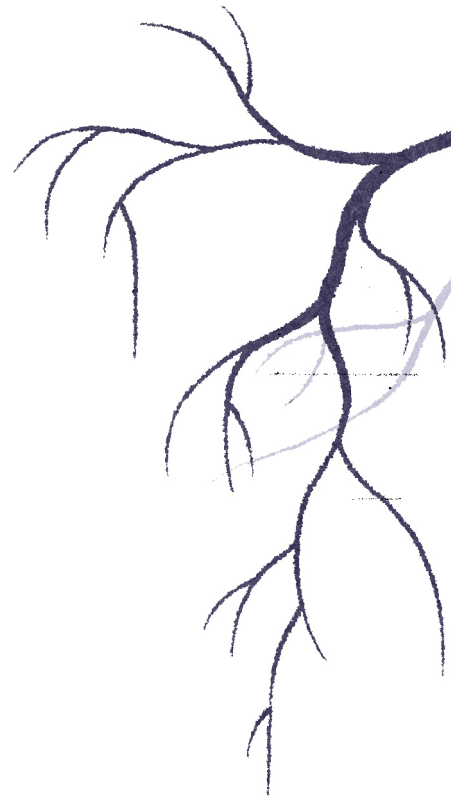
Oma Aika -lehden päätoimittaja **Anna-Liisa Hämäläinen** kertoo, että lehdessä on tiukka linja: isojen henkilöjuttujen aiheiksi ei oteta ehdolla olevia aktiivipoliitikkoja puolta vuotta ennen vaaleja. Tätä kirjoitettaessa myynnissä on *Oman Ajan* numero 15, jossa on iso juttu **Mikko Alatalosta**, joka lupuu kansanedustajan työstä.

– Toisaalta esimerkiksi taiteessa ja populaarikulttuurissa ei tällaisia karanteeneja ole. Kirjailijat, muusikot ja taiteilijat ovat mielellään esillä silloin, kun heillä on jotakin kerrottavaa: näyttely, kirja tai muu. Tätä ei kukaan pidä samalla tavalla ongelmallisena asiana, Hämäläinen sanoo.

Omassa Ajassa on kaksi henkilöhaastattelua per lehti, siksikin karanteeni on pitkä ja tiukka.

– Poliitikasta ja yhteiskunnallisista asioista toki teemme juttuja, mutta kenenkään vaalityöntekijöiksi emme ryhdy, linjaa Hämäläinen.

Eeva-lehden päätoimittaja **Riitta Nykänen** vastaa kysymykseen vaalikaranteeneista sähköpostitse:

– Jostain syystä meiltä kysytään tätä samaa asiaa jokaisten vaalien alla. Vastauskin on sama: kyllä *Eevalla* on vaalikaranteeni. Kuukausilehden tapauksessa tilannetta hankaloittaa hieman aikataulutuksen eli se, mihin lehteen haastattelut lopulta ehtivät. Tammi-kuusta lukien meille ei ole tulossa ehdokkaita haastateltavaksi.

ENTÄ JOS JOURNALISTI ON EHDOLLA?

Journalistin ammatti on yhteiskunnallinen, ja joskus journalistit ovat itsekin ehdolla. Tällöin karanteenin on oltava tiukka.

– Jos vaikkapa uutisankkuri on ehdolla vaaleissa, hänet poistetaan ruudusta välittömästi muihin tehtäviin, kunnes vaalit ovat ohi, linjaa MTV:n Tomi Einonen.

Myös Ylellä ehdokastoimittajat siirretään pois vaaleihin liittyvistä tehtävistä. *Hufvudstadsbladetin* Susanna Landor ei muista

”Jokainen juttu harkitaan erikseen, ja joskus voi olla syytä tuoda jutun yhteydessä ehdokkuus esiin.”

– päätoimittaja Anne Moilanen, Mustread

montaakaan tapausta. **Björn Månsson** työskenteli lehden pääkirjoitustoimittajana ehdokkuutensa aikana, ja hänet siirrettiin vaalien alla toisiin tehtäviin.

Televisio on pullollaan muitakin formaatteja kuin uutiset.

– Oma lukunsa on, halutaanko ehdokkaana olevia julkikisia vieraksi viihdeohjelmiin vielä kuukautta ennen vaaleja. Olen suositellut, että näitä mietittäisiin tarkkaan, mutta sinänsä en voi toisen yhtiön politiikkaan puuttua, MTV Uutisten päätoimittaja Tomi Einonen sanoo.

Politiikan tutkijan **Sami Borgin** mielestä vaalikaranteeneissa on kysymys myös siitä, miten puolueita kohdellaan mediassa. Esimerkiksi ne puolueet, jotka eivät ole eduskunnassa, saavat hyvin vähän julkisuutta.

– 1990-luvun ”sekuntidemokratiaan”, jossa kaikki osallistuivat Ylen suureen vaalikeskusteluun,

ei tietenkään ole paluuta. Mutta tasapuolisuutta on hyvä pohtia.

Borgin mukaan naistenlehtien ja naispoliitikkojen symbioosi on ikivanha ilmiö. Keskustelusta unohtuvat joskus myös ammatti-liittojen ja muiden järjestöjen lehdet, joiden itsestään selvästi oletetaan ajavan omiensa asiaa.

Läpikaupallistuneessa julkisuudessa valmiiksi tunnettujen poliitikkojen on helppo toimia, mutta Borg ei usko kenenkään pelkän median avulla pääsevän läpi.

– Mediajulkisuus on eräänlainen etu, mutta ei pelkkä julkisuus ketään riitä viemään valtakunnan politiikkaan. Toisaalta on paljon erittäin hyviä poliitikkoja, jotka ovat tulleet esimerkiksi urheiluran tuoman julkisuuden kautta eduskuntaan, mutta osoittautuneet taitaviksi siinä työssä.

Borg toivoo, että julkinen keskustelu antaisi tilaa myös vähemmän tunnetuille poliitikoille. ●

Oma maa mansikka

Kun lähtee paperimatkalle etsimään omaa onneaan,
ainoastaan pakkasesta on puutetta.

TEKSTI EVELIINA KANGASNIEMI KUVAT ARI HEINONEN

Keskellä pimeintä talvea voi olla piristävää matkustaa jonnekin kauas ja ikävöidä sieltä sitten takaisin kotiin.

Myös *Lööppi* lähti reissuun, mutta säästeliäästi vain paperilla. Kahdelta kauan maailmalla luuhanneelta toimittajalta kysyttiin, miltä Suomi kaukaa katsottuna näyttää, ja miltä tuntuu tulla takaisin.

Paperimatka alkakoon.

SUURPUDOTUS

Anu Partanen eli aitoa amerikkalaista unelmaa vuosia. Hän asui vapaana toimittajana New Yorkissa ja kirjoitti moneen mukavaan paikkaan. Sellaisiin kuin *Helsingin Sanomat*, *New York Times*, *The Atlantic* ja *Fortune*.

Vierellä kulki hieno mies, maineikas amerikkalaiskirjailija **Trevor Corson**. Aviopari asui hienostoalueella Brooklynnissa.

Teoriassa tilanne oli vain ja ainoastaan upea. Oikeasti se oli muutakin.

Partanen, entinen *Imagen* toimituspäällikkö ja muun muassa *Helsingin Sanomien* ja *Ylioppilaslehden* toimittaja, oli lähtenyt Yhdysvaltoihin vuonna 2008 Helsingin Sanomien säätiön stipendiaattina innovaatiojournalismin koulutusohjelmaan. Muutosta tuli pysyvä, kun Partanen tapasi miehensä. Vaikka hänellä oli muutettuaankin Suomen kansalaisuus, hän oli pudonnut Suomen sosiaaliturvan ulkopuolelle. Samalla oli hävinnyt esimerkiksi oikeus suomalaisen terveydenhoitoon.

Partanen tajusi pian, kuinka iso menetys oli. Iso.

– Amerikkalainen sairausvakuutusjärjestelmä on uskomattoman

Helsinkiläistynyt newyorkilainen Anu Partanen pitää Suomea monin tavoin hyvänä paikkana, vaikka toki myös meillä on paljon opittavaa.

monimutkainen: vaikka maksaisi vakuutuksestaan maltaita, se ei aina silti korvaa kaikkea hoitoa. Kun vakuutus ei korvaa, maksut lankeavat omasta pussista maksettaviksi. Kun summa on iso, seurauksena on hyvinkin helposti henkilökohtainen konkurssi, Partanen sanoo.

LIIAN KALLIS LAPSI

Partasta asia ahdisti. Samoin kuin moni muukin kamala, mutta realistinen amerikkalaisen yhteiskunnan sudenkuoppa, esimerkiksi lapsiperheiden löyhät tukiverkot.

– Mietimme mieheni kanssa perheen perustamista. Yhdysvalloissa se tarkoitti etenkin pohdintaa siitä, olisiko meillä varaa lapsen, Partanen sanoo.

Jenkkilässä kun kaikki maksaa usein paljon: synnyttäminen, synnytyssairaalassa olo, päivähoito, koulut. Partasen laskelmien mukaan freelancer-kirjailija-pariskunnan tulot eivät riittäisi lapsen hyvän ja tasaisen arjen ja koulutuksen takaamiseen.

Se on kummaa, hölmöä ja väärin, pohti Partanen. Ja päätti kirjoittaa kaikesta tästä kirjan. Amerikkalaisyleisölle suunnattu ja paljon luettu *The Nordic Theory of Everything: In Search of a Better Life* ilmestyi kesällä 2016. Vuotta myöhemmin julkaistiin sama teos suomeksi.

HUIPPU-HELSINKI

Peruspessimistinen tiivistelmä tästä voisi olla, että Partanen taivoitteli amerikkalaista unelmaa, ja kun ei saavuttanutkaan sitä, valitti asiasta koko maailmalle. Näinkö se meni? No ei. Partanen ei kirjaa kirjoittaessaan niinkään surkutellut omaa kohtaloaan, vaan äimisteli sitä, miksi moni asia on mahtavassa supermaassa niin pielessä, kun voisi olla paljon paremminkin.

Ja kun puhutaan paremmasta, puhutaan Suomesta.

– Esimerkiksi sellainen perin ▶

amerikkalainen arvo kuin yksilönvapaus, toteutuu mielestäni paremmin Suomessa ja muissa pohjoismaissa kuin Amerikassa. Kun peruspalvelut toimivat pääsääntöisesti erinomaisesti, ihmisillä on mahdollisuus valita vapaammin, kuinka elämänsä muutoin järjestävät. Hankkivatko lapsia vai eivät, toimivatko yrittäjinä vai palkkatyössä ja niin edelleen, Partanen pohtii.

Kirjansa kirjoitettuaan Partanen sai miehensä kanssa lapsen. Nyt lapsi on vuoden ja asuu vanhempineen uudessa kotimaassaan, Suomessa.

Viime heinäkuussa Partanen perheineen jätti Brooklynin ja muutti Helsinkiin sellaiseen kaupunginosaan, josta pääsee kulkemaan töihin Helsingin yliopiston viestintään pyörällä ja julkisilla. Miksi? Edelleenkin siksi, että Helsingissä moni asia on paremmin.

– Mietimme, millaista elämää haluaisimme perheensä elää, ja tiesimme, että se elämä löytyy Helsingistä, eikä New Yorkista.

ELINTÄRKEÄT HANSKAT

Jussi Konttinen vietti kaksi vuotta Siperiassa, Venäjällä. Ensimmäisen vuoden *Helsingin Sanomien* toimittaja asui Jakutian tasavallassa vaimonsa ja kolmen lapsensa kanssa. He elivät maalaiskylässä, jossa ei ikiroudan takia ole vesijohtoa ja viemärintiä, vaan esimerkiksi talvella vesi sulatetaan jääkimpaleista.

Vanhin lapsista kävi paikallista kyläkoulua, pienimmät olivat muniharppupainotteisessa päiväkodissa. Koska Jakutiassa on talvella kylmä – jopa 50 astetta pakkasta – perhe joutui opettelemaan uusia lämpimänä pysymisen keinoja.

Yksi niistä on se, että hanskoja ei hukata.

– Kovalla pakkasella on tietenkin tärkeää huolehtia siitä, etteivät sormet, varpaat tai pää pääse jää-

tymään. Pipo tarvitaan, poronutukkaat ovat parhaat jalkineet, pipo ja kasvosuojus tarvitaan, ja hanskojen hukkaaminen hetkeksikin voi olla kohtalokasta, Konttinen sanoo.

Toisena vuonna Konttinen teki pitkiä matkoja Siperiaan, ja palasi Jakutiaan perheensä kanssa sydäntalvella. Työn alla oli paitsi yksittäisiä juttuja, myös Siperiaa käsittelevä kirja.

– Siperian-vuotemme meni siihen nähden hyvin, mitä kaikkea olisi voinut tapahtua, mutta mitä ei sitten onneksi tapahtunutkaan. Ainoa isompi harmi oli se, että lapset sairastelivat varsinkin aluksi tavallista enemmän. Mutta vaikka reissu onnistui ja oli varmasti lapsillekin kasvattava kokemus, muu perhe taisi olla ihan tyytyväinen, kun pääsi taas kotiin, Konttinen toteaa.

LUKSUSARKI

Kun Suomea katsoo Siperian itäisestä kolkasta, miltä maa näyttää? Onnekkalta, Konttinen analysoi.

– Onhan Suomi ihan valtavan helppo ja hyvä paikka asua. Se, kuinka mutkattomasti täällä kaikki peruspalvelut toimivat, on luksusta, jota ei oikein täällä ollessaan tajua arvostaa. Mutta sitten kun palaa muista ympyröistä takaisin, kontrastin huomaa ja arjen luksuksesta pystyy taas hetken nauttimaan.

Hänestä Suomen etu on arjen sujuvuus: päiväkodit ja koulut ovat hyvin varusteltuja, byrokratia hoidettu netissä, ostokset voi tehdä kätevästi yhdestä paikasta ja liikenne- ja verkkoyhteydet toimivat.

Lisäksi toimittajan työn sujuvuuden kannalta Suomi on suorastaan onnena, jos sitä verrataan Venäjään tai Jakutiaan.

– Täällä saa vastauksia myös virkamiestasolta asiantuntijoiden ja taviksien lisäksi. Venäjällä tiedonhankinta on usein työlästä, Konttinen toteaa.

Venäjä ei ole turvallisin paikka toimittajille. Konttisen mukaan

”Kovalla pakkasella on tietenkin tärkeää huolehtia siitä, etteivät sormet, varpaat tai pää pääse jäätymään.”

Jussi Konttinen vietti omasta tahdostaan kaksi vuotta Siperian kylmimmässä kolkassa Jakutiassa.

uhka kohdistuu etenkin venäläisiin toimittajiin, ei niinkään länsimaalaisiin, mutta ihan normaalia työnteko ei Venäjällä ole.

Esimerkiksi Konttinen sai Jakutian-vuosinaan yhden puolipeitellyn uhkauksen.

– Olin tekemässä juttua Venäjän timanttityhtiön asioista, ja yksi virkamies totesi, että ”sinulla kun on perhettä, niin eikö kannattaisi olla kirjoittamatta tällaisista asioista”. Nyt sama virkamies on käsittääkseni rikostutkinnassa, Konttinen sanoo.

ILMASTOPAKO

Konttisen Siperia-kirja julkaistaan alkuvuodesta. Nimeä sillä ei vielä

tätä juttua kirjoitettaessa ollut, mutta teema oli selvä. Kirja kertoo Konttisen perhe-elämästä Siperiassa sekä Siperiasta maantieteellisesti, kulttuurillisesti ja poliittisesti.

– Eli ehkä vähän liikaakin kaikesta, Konttinen toteaa.

Kun kaikki koettu on tyhjenetty kahden kannen väliin, sitten hankalan ja hassun Siperian voi-kin varmaan unohtaa ja asettua jälleen luksus-Suomeen?

No ei aivan. Ainakaan, jos Konttinen saa itse päättää. Hän kun on talvi-ihmisiä.

– Vaikka Suomi onkin hieno maa, on tässä yksi ongelma. Tal-

vi on aivan liian leuto ja lumeton. Voisin hyvin muuttaa Siperiaan ilmastopakolaiseksi loka-joulukuuksi, vaikka joka vuosi.

Entä Partanen? Nauttiiko hän uudesta elämästään Suomessa?

Kyllä. Siitäkin huolimatta, ettei kaikki ole täydellistä. Esimerkiksi journalismi.

– Yhdysvalloissa tehdään maailman parhaita printtilehtiä. Suomessa taas törmään ihan liian usein juttuihin, jopa printtilehdissä, jotka herättävät enemmän kysymyksiä kuin antavat vastuksia. Tietenkään mikään ei ole täälläkään täydellistä.

Paitsi ehkä Helsinki. Partasen

arvion mukaan Helsinki on juuri sopivan kokoinen. Tarpeeksi pieni, ettei matka kaupungin laidalta toiselle ei vie liikaa aikaa ja toisaalta tarpeeksi suuri, että tarjolla on kaikenlaista kulttuuriaktiiviteettia. Kun on tarve rentoutua, kauas ei tarvitse lähteä. Onni löytyy jo Mustikkamaalta.

– Suomessa luonto on upea, ja jo Helsingissä pääsee puhtaasti luonnon ääreen. Se on arvo, jonka ainutlaatuisuutta ei aina ymmärretä, Partanen pohtii.

Niinpä. Mustikkamaalta Herttoniemenrantaan, Laajasalon rannoille sekä Kivinkkaan. Mansikkaa mansikan perään. ●

Homssuinen nainen

Onko meikkaamattomuus liian pieni juttuaihe, mietin alkusyksystä. Sen jälkeen tein luetuimman henkilöjuttuni.

TEKSTI HANNA SYRJÄLÄ

KUVA MITRO HÄRKÖNEN

Parhaat juttuideat syntyvät ryhmätyönä. Työkavereita on kiittäminen myös Monet kasvot -jutustani, joka julkaistiin *Helsingin Sanomien* Lauantai-liitteessä 20. lokakuuta.

En edes tiedä, kuka idean keksi. Ilmeisesti kollega huomasi, että **Jenni Pääskysaari** juontaa Pitääkö olla huolissaan -tv-ohjelmaa ilman meikkiä. Se oli niin poikkeuksellista, että siitä haluttiin juttu.

Kesätoimittaja oli tavoitellut jo kesällä Pääskysaarta, mutta tämä oli lomalla. Aihe siirtyi minulle syksyllä.

Ensimmäinen ajatukseni oli, että onpa raikas idea.

Toinen ajatukseni oli, että onko vähän liian pieni aihe. Siis meikkaaminen, onko aika pinnallista?

Hetken tuumailtuani olin jo eri mieltä. Meikkaaminen tai meikkaamattomuushan liittyvät todella isoihin asioihin: ei sen vähempään kuin siihen, millaisena nainen on hyväksytty.

Aihe sai minut pohtimaan, miksi itsekin olen meikannut seiskaluokasta lähtien joka arkipäivä.

En oikeastaan edes siksi, että näyttäisin paremmalta. Enkä varsinkaan siksi, että pitäisin siitä.

Meikkaan, koska naisen kuuluu meikata.

Vai kuuluuko ja miksi ihmeessä? Siinäpä minulle selvitettävää.

LÄHETIN JENNI PÄÄSKYSAARELLE tekstiviestin. Hieman epäilytti, suostuuko hän juttuun.

Luin nimittäin *Me Naisten* pientä artikkelia aiheesta. Sen mukaan **Tuija Pehkonen** oli kysynyt radiossa Pääskysaarelta meikkittömyydestä. Hän vastasi jutun mukaan: ”Onko se merkille pantava asia?”

Pääskysaari kuitenkin suhtautui juttu-

ideaan varovaisen positiivisesti. Häntä miellytti se, että jutun sävy tulisi olemaan pohdiskeleva. Sellaista tyyliä nimittäin halusin tavoitella.

Juttelimme Pääskysaaren kanssa puhelimessa. Tein huonolla käsialalla muistiinpanoja. Jälkikäteen luin ruutupaperilta: ”Drag queenin näköisiksi” ja ”Mitä jää jäljelle ilman meikkiä?”

Pääskysaari ehdotti, että juttua varten voisin itse kokeilla meikkaamattomuutta.

Ei tullut kauppoja, ajatuskin kauhistutti.

Sanoin, että minusta tuntuisi kuin menettäisin elämäntilannan. Tuntuisi samalta kuin olisi koti sotkussa ja tulisi vieraita käymään.

Sellainen saisi ihmiset ajattelemaan, ettei minulla ole homma hanskassa. Se olisi paha

”Pääskysaari ehdotti, että juttua varten voisin itse kokeilla meikkaamattomuutta.”

juttu. Eikös työelämässäkin pidä näyttää tehokkaalta ja dynaamiselta – eikä siltä, että nyt on alkanut elämässä alamäki.

Näinkin yllättäviä asioita voi pelkästään rip-siväri ja meikkivoide edustaa.

VALMISTAUDUIN HAASTATTELUUN hakemalla jutulle kontekstia. Googlailemalla selvisi, että meikittömyys ei ole juuri nyt mikään ilmiö. Sosiaalisessa mediassa oli ollut meikittömyyshaasteita, mutta viimeksi kolmisen vuotta sitten.

Selvitin myös, onko maailmalla meikittömiä tv-juontajia. Yhdysvaltalaiset esimerkit olivat hupaisia. Esimerkiksi The Talk -nimisessä talk show:ssa naiset olivat olleet kahdessa jaksossa ilman meikkiä. Asiaan kuului, että he olivat tuolloin myös kylpytakeissa.

No niinpä tietenkin! Jos nainen on ilman meikkiä, pitää asunkin olla kylpytakki.

Juttuja katsoessani tuli olo, että Pääskysaaren teko saattoi olla yllättävän radikaali. On hassua kutsua oikeita, eläviä ihmisiä julkiseksi kuvastoksi, mutta televisiossa esiintyvät ihmiset kiistatta ovat sitä. Pääskysaari oli siis päättänyt osaltaan muuttaa tuota kuvastoa. Wau!

JÄSENTELIN ETUKÄTEEN, mitä teemoja haastattelussa voisi käsitellä. Teemoittelu tuo turvaa, vaikka haastattelut eivät koskaan etene niiden mukaan. Haastattelutilanteeni ovat erilaisia, mutta yhteistä niille on improvisoinnin tunnelma ja holtiton aiheiden poukkoilu.

Taannoin puhuimme työkavereiden kanssa, millaisia työtapoja meillä on. Esimerkiksi kuinka paljon kukin puhuu small talkia ennen kuin alkaa haastatella. Itse en juuri lainkaan, koska

kokemukseni mukaan haastateltava haluaa päästä nopeasti puhumaan asiaansa eikä lätistä säästä. Entä tuleeko haastattelusta parempi, jos puhuu myös itsestään? Mielestäni ei: yleensä haastateltavat ovat pikemminkin hölmistyneitä, jos alan puhua itsestäni. Vähän sama kuin jos lääkäri alkaisi yhtäkkiä selittää, että ”mulla on ollut tuo sama sairaus kuin sulla.”

Yhden, melko itsestään selvän asian olen myös oppinut: vaikeinta tai kriittisintä kysymystä ei pidä esittää ensimmäisenä. Kokeiltu on. Yksi haastateltava oli loppuhaastattelun ajan lamaantunut. Toinen nousi kahvilan pöydästä ja sanoi, ettei haastattelun tekemisessä ole järkeä.

Nyt ei tietääkseni ollut tällaisia vaaroja edessä.

HAASTATTELIN PÄÄSKY-SAARTA noin puolitoista tuntia. Haastattelu poikkesi muista siinä, että heittäy-

dyin myös itse enemmän pohdiskeluihin.

Pääskysaari oli selvästi miettinyt asiaa paljon. Hän ei suinkaan ollut saarnaamassa silkkaa meikkaamattomuuden ilosanomaa. Olennaisempi kysymys oli: voiko nainen vapaasti päättää kaikissa rooleissa ja tilanteissa, haluaako hän meikata?

Mitään jyrkkää tai ehdotonta meikkaamisesta ei voinut sanoa. Oli niin monta muttaa.

Moni nainenhan nauttii meikkaamisesta. ▶

”Haastateltava haluaa päästä nopeasti puhumaan asiaansa eikä lätistä säästä.”

Kirjoittajan esittely: **Hanna Syrjälä** on *Helsingin Sanomien* Lifestyle-toimituksen toimittaja. Hän kirjoittaa etenkin HS:n Lauantai- ja Torstai-liitteisiin.

Monelle on jopa luksusta, että pääsee meikattavaksi.

Heitä ei ollut tarkoitus missään tapauksessa syyllistää. Suomen mediassakin on käytetty käsitteitä fat shaming ja slut shaming. Meikkaamisen parhaaminen olisi varmaankin make up -shamingia.

Toisaalta on myös paljon naisia, jotka eivät ole meikanneet koskaan. Heidätkin piti jutussa huomioida, eikä missään nimessä korostaa, miten kukaannainen ei menisi ikinä töihin ilman meikkiä. Hänhän leimautuisi ilman hulluksi!

KIRJOITIN ENSIMMÄISEN juttuversion ulko-
muistista, kuten aina teen. Kokemukseni

Monet kasvot

Jenni Pääksyaari kyllästyi siihen, että nainen kelpaa tv-ruutuun vain, jos häntä on puunattu pari tuntia. Hänen mielestään jokaisella on oikeus valita, minkä version haluaa itsestään näyttävä.

Hanna Syrjästä HS

Kaksi vuotta sitten toimittaja Jenni Pääksyaari oli yksin lomalla New Yorkissa. Sillä reissulla se tuli mieleen: entä jos olisinkin seuraavassa tv-työssäni ilman meikkiä.

MTV:llä oli alkamassa *Pitäkö olla huolisaa*-niminen tv-ohjelma, jota Pääksyaaren oli tarkoitus vetää. Voisiko se olla ohjelmaa, jossa hän olisi ilman pukea tv-meikkiä ja koreaa kampausta? Siis täysin erilaisena kuin aiemmissa tuotoksissa?

Inspiraationa Pääksyaari sai kuulaja Alicia Keysistä, joka esiintyi meikkaamattomana. Idean juuret olivat kuitenkin syvemmällä. Pääksyaaresta oli aina tunnettu pahahtava, miksi häntä pitää puunata kahdesta kolmeen tuntiin, jotta hän kelpaa televisioon. Onko oikeasti niin, että nainen pitää *ruokentaa*, jotta hänet voi päästää tv-ruutuun?

Ensimmäisessä *Pitäkö olla huolisaa* -ohjelmassa Pääksyaaren olo oli paljas. Tuntui kuin jokin suo-jakelmu olisi ollut poissa.

Mutta tv-työtä se silti oli, ihan kuin ennenkin. Mitään valtavaa ei tapahtunut.

Vauna.fi:ssä toki aloitettiin keskusteluja, pitäisikö Pääksyaarista olla huolisaa, koska hän esiintyy tv:ssä hiukset ponnarilla ja silmälasit päässä. Vähän outoa.

Onko se?

JENNI Pääksyaari on tehnyt tv-työtä vuodesta 2002 lähtien. Hänet tunnetaan muun muassa ohjelmista *Ykkönen*, *Korkojen kerta*, *Poptrilli* ja *SuomiLOVE*.

Kadonneen jäljillä -ohjelmassa hän esiintyi ihmisten kadonneita sukulaisia ympäri maailmaa. Niillä reissuilla hän meikkasi kuvauksien loppuun studiokatamöössä hän on kuitenkin aina mennyt tv-ruutuun maskeerauksen kautta.

Eikä sellä tehdäkään levytyksiä päivämekkeillä.

"Naisista rakennetaan drag queenin näköisiä", Pääksyaari sanoo.

Pääksyaari kuuli pitkään, että se kuuluu astaan. Se nyt vain on niin, että hän kelpaa tv-ruutuun vain, jos ei tunnista itseään peilikuvasta. Hiuksistaan kiharettiin, suoristettiin ja laitetiin kampaajille – vaikka normaalisti Pääksyaari vain harjaa hiuksensa ja tekee jakausen.

Moin tilaisesta tietysti nauttii. Pääksyaarellekin on sanottu, että ihanaa, kun saat aina sen meikin ja kampauksen.

Hän ei kuitenkaan koe niin. Tällainen vie hänen mielestään huomiot ohjelmien sisällöistä.

Kaiken lisäksi: hänestä on tunnettua, että on hän tehnyt työnsä kuin kaikin tavoin. Hän on ollut ulkonäköä, kiva kysyjä. Mistä tuo nahkahame on ostettu?

Pääksyaari korostaa, ettei halua kyseenalaistaa maskeeraajien ammatistaan. Eikä kysy ole siitä, että hän olisi tyytymättömän siihen meikkiin, joka hänelle tehdään.

Mutta periaatteellisesti tasolla: Onko meikki välttämätöntä? Pitäkö siihen suostua, jos ei halua? Voisiko itse päättää, haluaako tänään meikkiä vai ei?

Näitä kysymyksiä voivat pohtia monetkin naiset kuin televisiossa esiintyvä.

NYKYÄN Pääksyaari istuu yhä kasaan maskeeraajan tuolissa kuin *Pitäkö olla huolisaa*-ohjelman miehet eli Mika Nuosimäen, Tuomas Kyrön ja Kari Hotakaisen meikkiä laiteaan kaikille sen verran, ettei iho pahasti kiöllä.

Alkaa kuluu 15 minuuttia, joten Pääksyaarella siistyy päivälä pari tuntia. Sen ajan hän käyttää jalkaan, mukunseen – ja ennen kaikkea ohjelman käsikirjoittamiseen.

Pari kertaa hänellä on ollut ohjelmaa, josta on ollut ohjelmaa, josta on ollut ohjelmaa, josta on ollut ohjelmaa. Hän meikkaa arjessa, ja *SuomiLOVE*-ohjelmassakin hänet nähdään meikissä.

Puuttii on kuitenkin se, että voi itse valita.

Pääksyaari suosittelee kaikille säännöllisesti meikkaaville meikkimyyntiä kokeilemistakin. Se tuottaa oivalluksia.

Hinnat meikkaamattomuus on vaivautunut. Hänestä tuntui, että nyt pelataan hänen säännöllään, ei ulkoja tuleville. Tume on vähän selvinnyt, että etukaan tai jättäkää, mikä olen tällainen. Se saa ehkä esiintymään *Pitäkö olla huolisaa*-ohjelmasta rennommin.

Isevarmattomuus on tullut lisää. Pääksyaari nimittivät pohti ennen meikin hyökkäystä, että tästä testataan, mitä jäs jäljelle. Kun markki otan, on rästina, on jäljellä vain ammatitaito.

Pääksyaari ei ole saanut juurikaan negatiivista palautusta meikkimyyntiedystä. Tosin hän ei myöskään aktiivisesti etsi palautetta. Hän ei ole Facebookissa tai Twitterissä, eikä hän googlaile itseään. Sitäkin tulee oma vapautensa.

mukaan niin saa parhaiten olennaisen esiin.

Kun ensimmäinen versio oli valmis, kuulutettiin haastattelunauhan. Siinä vaiheessa laitoin sitaatit oikein.

Kirjoittaessa oli kiinnostavaa pohtia etenkin meikkaamisen normatiivisuutta. Jos näemme koko ajan vain photoshopattuja ja meikattuja kasvoja, muuttuuko käsityksemme normaalista. Näyttääkö meikkaamaton nainen väsyneeltä ja homssuiselta?

Kuinka pätevästä naista silloin pidetään? Onko oikeasti vaara, että meikkaamaton nainen ei saa työhaastattelun jälkeen työpaikkaa, koska näyttää jollain vaikeasti määriteltävällä tavalla epäluotettavalta?

"En tee työtä sen vuoksi, että saisin palautusta."

ONKO se sitten iso asia, että juontaja on ilman meikkiä tv-ohjelmassa? Ja mitä nyt meikkaamisesta muutenkaan juttamaan. Todella pieni ja pitkäminen asia tässä maailmanlaajuudessa!

Niin vois nopeasti ajatella, mutta meikkaamisen ja meikkaamattomuus laajenevat toisista asioista. Esimerkiksi siihen, millon nainen on hyväksytty ja mitä pidetään normaalina.

Onko naisen pakko meikata tietyissä rooleissa ja paikoissa? Vaikka ei itse halua?

Pääksyaaren mielestä jokainen voi pohtia, missä onnet rajat kulkevat. Voisiko mennä juhlin ilman meikkiä? Voisiko mennä töihin trefeilte? Voisiko mennä työhaastatteluun? Ja jos ei, niin miksi ei?

Mainoksissa ja mediassa naiset ovat pääsääntöisesti meikattu. Se saattaa osaltaan vaikuttaa niin, että meikkaamaton nainen voi näyttää huolitelemattomalta, väsyneeltä ja huonohajalta.

Vai näyttääkö edes? Pääksyaari väittää, että meikkaamattomuus ei ole välttämättä ympäröiville niin suuri kysymys. Herkiksi vain alkaa itse hokea itselleen, että *en voi ikinä mennä töihin meikittä, näyttäänsi ihon hirvältä ja mitä ihmisten ajattelisivat!*

On tietenkin myös niitä naisia, jotka eivät ole meikanneet koskaan. Pääksyaarellekin eräs nainen tuli sanottua lounsarvintopassa, että ompa ihanaa, kun et meikkaa *Pitäkö olla huolisaa*-ohjelmaan. Hänkin kun ei ole koskaan siitä meikistä oikein perunut.

Nainen oli siis viimein nähty televisiossa jostain, johon voi samastua. Tämä on Pääksyaaren mielestä isompiin kysymys.

"Olen ollut tv:ssä yli 15 vuotta, ja diversiteetti on sinä aikana tapahtunut oskeettavan vähän."

Tv-työtä tekevät ovat siis kuin samasta puusta veistettyjä. Etenkin naiset ovat samankokoisia, samanlaisia ja samanvärisiä. Samalla lähetetään viesti, että esimekkilä ylipainoisilla ei ole sijaa televisiossa.

LOPETETAAN ulkonäkö kommentointi. Lopetetaan se jokonaan.

Siinä on Pääksyaaren radikaali ehdous.

Hänen mielestään kenenkään ulkonäköä ei tarvitsisi edes katsoa. Jos ulkonäköä ei puhuttaisi yhtäkään miestä, ihmisten muut puolet saisivat enemmän huomiota.

Ulkonäköpaineet ovat osin tiedostamattomia, sanoo Jenni Pääksyaari. Hänen mielestään elämme hyvin ulkonäkökeskeistä aikaa.

”Jos näemme koko ajan vain photoshopattuja ja meikattuja kasvoja, muuttuuko käsityksemme normaalista.”

RAW HANNA/REUTERS

Jenni Pääksyaari nähdään tvssä myös ilman meikkiä.

”Pätkällä aikavälillä alettaisiin arvostaa sitä, mitä ihminen tekee ja sanoo. Tällai hetkellä ulkonäkö määrittää, kuka saa yhteiskunnassa tilaa, näkyvyyttä, asiansa esille ja jopa tulla.”

Hänen mielestään esimerkiksi lapsia ei tarvitse kehua ulkonäöstä.

”Jos lasta kehoitetaan rakastamaan ja hyväksymään, tarvitsee hänen lisäksi kuntoa, että on kaunis? Voisiko enemminkin sanoa, että lapsi on talvona, riittävä ja sopiva?”

Pääksyaaren mielestä elämme todella ulkonäkökeskeistä aikaa. Osin ulkonäköaineet ovat tiedostamattomia.

”Jos asuisi jossakin, missä 99 prosenttia valkaisee hampaitaan ja näsillä on silkkoni, nopeasti menisi ti-seksi siihen mukaan. Eikä lopulta tietäisi, miksi niin tekee.”

Pääksyaari luki hiljan Yuval Noah Hararin kirjan *Sopien ihmisen lyhyt historia*. Kirjassa muistutettiin, että parituhatta vuotta sitten pienessä lyhyssä aavassa lapset ei nähneet kovinkaan paljon muita ihmisiä.

”Nyt taas 15-vuotias katsoo heti herättyään puhelinta. Päivän aikana hän vertailee itseään tuhottomansa jopa tuhansiin muihin.”

MYÖNTÖSIKÄIN asioita tapahtuu.

Pääksyaari on huomannut, että esimerkiksi tubettajat esiintyvät videollaan avoin kuten haluttavat.

Välillä voi olla meikki viimeisen päälle, välillä sanotaan meikitä sängyt pohjalta, että nyt on huono päivä.

Pääksyaari muistaa myös, miten mallistava *Girls*-sarja oli alkuaan vuonna 2012. Yhtäkkiä tvssä oli naisia, jotka olivat erikoisista, kalpeista, kiriseviä, himokkaita, onnellisia, sairain näköisiä – kaikkea niin monipuolisesti. Voiko tällainen olla vaikuttamatta näkömyyn?

Myös Instagramissa näkee muutakin kuin puunnattuja kuvia. Gwyneth Paltrow'n kalhaiset Hollywood-kädet ovat julkaisseet meikittömiä Instagram-kuvia.

Suomessakin siitä tapahtuu, ja Instagramin kuvat päätyvät mun massassa ilapäivälehtien uutisiksi. Laulaja Chisu meikitti, mukana myös kuva!

”Maailma on ihmeellinen, kun Chisun meikittömyys on uutinen. Ei hän ole koskaan esittänytään, että olisi vain yhdenlainen.”

Tässä juuri on Pääksyaaren mukaan kyse: valinnanvapaudesta ja oikeudesta omasta kehoon. Saa olla meikkaamatta, saa meikata vähän, saa meikata paljon. Saa vaihdella näitä eri hetkinä.

”Voi valita, minkä version itsestään haluaa kulloinkin näyttää.”

Vai näyttääkö edes? Onko se vain omaa kuvitelmaa ja meikin merkityksen lioittelua?

Juttuuni tuli runsaasti kysymyksiä, mutta ei niin paljon vastauksia.

VERKKOVERSIION TULI PÄÄKUVAKSI Rami

Marjamäen ottama kuva, jossa Pääksyaaren toinen silmä on meikattu ja toinen ei. Se oli minusta mainio. Ajattelin, että kun lukija tajuaa idean, hän saa oivaltamisen iloa.

Lauantiaamuna oli pakko heti heräämisen jälkeen mennä katsomaan, miten juttu menestyy verkossa. Se oli toiseksi luetuin, pian kaikkein luetuin.

Tutuilta kollegoilta tuli kiittävää palautetta. Se lämmitti kovasti.

Eräs työkaverini oli jakanut Facebookissa juttuuni. Sen alle tullutta keskustelua jäin lukemaan erityisellä mielenkiinnolla. Naiset pohivat meikkaamista suojautumiskeinona, rooli-leikkinä ja itselleen korean kuoren luomisena, vaikka muut ihmiset ovat keskimäärin kiinnostuneempia siitä, millainen toinen on ihmisenä.

Se oli melkein parasta palautetta: nähdä, että juttu synnytti ajatuksia eri-ikäisissä naisissa.

MAANANTAINA NÄIN TÖISSÄ luvut, kuinka paljon juttua oli luettu netissä.

En ole pitänyt kirjaa, mutta luulen, että tästä tuli luetuin henkilöjuttuini HS.fi:ssä.

Työkaverit muistuttivat ystävällisen vinoilevasti, että olin ennen juttuun tarttumista sanonut: ”Kiinnostaakohan tämä ketään?”

Naureskelin epäuskoisesti. Minulle oli tuossa vaiheessa jo niin selvää, että tämä oli erittäin tärkeä ja kiinnostava aihe.

JUTUN JÄLKEEN OLEN MIETTINYT ulkonäköpaineita. Onkohan niissä yksi syy siihen, että miehiä haastatellaan enemmän mediassa kuin naisia? Siitähän on puhuttu, että naisia on vaikeampi saada suostumaan juttuihin.

Voisiko tähän osaltaan vaikuttaa, että naiset miettivät myös ulkonäköään? Eivätkä siis turhamaisuuden vuoksi, vaan alitajuisesti ahdistuen siitä, kun on kauheat silmäpussit ja hiuksissakin viisi senttiä tyviväriä. Ei tässä nyt oikein televisioon tohtisi.

Ja arvatkaapa mitä itse kysyin ensimmäisenä, kun minua pyydettiin kirjoittamaan tälle palstalle?

Tarkka lainaus: ”Hyi, pitääks siinä olla valokuvassa?” ●

Heräteostoksilla

Lukijat ostavat kirjoja, joista ovat kuulleet. Kirjailijalla itsellään on näkyvyyden rakentamisessa iso rooli.

TEKSTI ANNAMARI TYPPÖ KUVITUS OUTI KAINIEMI

Viime aikojen kirjakeskusteluissa on korostettu lukutaidon merkitystä sanavaraston kasvattajana ja syrjäytymisen ehkäisijänä. On puhuttu lukemisen yhteydestä keskittymiskykyyn, mielenterveyteen ja elämässä menestymiseen. On myös perustettu lukupiirejä ja tungeksittu kirjamesseilla.

Myyntikin on nousussa. Tilastojen mukaan yleisen kirjallisuuden arvonlisäveroton nettomyynti ylsi viime vuonna 151,5 miljoonaan euroon. Kasvua oli 3,2 prosenttia.

Kirjallisuus lajina näyttäisi siis voivan hyvin. Mutta miten on yksittäisen kirjan laita? Erottautuminen tuhansien nimikkeiden joukosta ei ole helppoa.

Aiemmin kirjan menestystä siivittivät koko sivun mainos tai positiivinen arvio Helsingin Sanomissa. Enää ne eivät riitä, vaan panostuksia ja kanavia tarvitaan enemmän.

Hyvän kritiikin merkitystä ei silti edelleenkään voi kiistää, sanoo Otavan markkinointi- ja viestintäjohtaja **Kirsi Tähjänjoki**.

– Ei se pelkästään riitä, mutta on hyvä alku. Näkyvyyden eteen pitää tehdä paljon töitä. Vaatii toistoa, toistoa, toistoa, että kirja lyö itsensä läpi.

KIRJAILIJAN ROOLI KOROSTUU Sosiaalisen median rooli kasvaa kirja-alallakin koko ajan. Lukijat puhuvat kirjoista somessa

ja jakavat kirjavinkkejä. Kirjabloggaajien lisäksi tärkeitä ovat lifestyle-bloggaajat ja muut somevaikuttajat. Myös printillä on edelleen tärkeä osa näkyvyyden ja kiinnostuksen rakentamisessa.

– Aikakauslehtihaastattelut tuovat kirjailijan lähemmäksi lukijaa ja herättävät tunteita, jotka eivät kritiikeissä tai mainoksissa välity. Niillä on suuri merkitys, Tähjänjoki sanoo.

Kirjailijan oma rooli teostensa markkinoinnissa on kasvanut.

– Kustantajat ja jälleenmyyjät tekevät edelleen tärkeää työtä, mutta kirjailijoiden omien somekanavien, kirjakauppavierailujen ja yleisen medianäkyvyyden osuus korostuu, Tähjänjoki pohtii.

KIRJAT MYYDÄÄN JOULUNA

Kirjamessujen suosio ilahduttaa alan toimijoita. Vaikka messuilla tehdään kauppaa, niiden merkitys on ennen kaikkea näkyvyyden rakentamisessa ja keskustelun herättämisessä.

– Kirjamessut käynnistävät kirjavuoden tärkeimmän sesongin ja näkyvät myös kivijalka- ja verkkokaupoissa sekä lukuaikalveluissa, Tähjänjoki kertoo.

Tärkein sesonki on tietysti joulukuun, jolloin tehdään valtaosa vuoden myynnistä.

– Merkittävin osa myynnistä tulee joulua edeltävien parin, kolmen viikon aikana.

Suomalaisen Kirjakaupan kaupallinen johtaja **Reetta-Liisa Pikkola** komppaa.

– Meillä vitsaillaan, että kaupat voisi pitää auki elokuussa oppikirjoja ja joulukuussa joulumyyntiä varten. Muun osan vuodesta ne voisivat olla kiinni.

TEEMOISSA NÄKYVÄT TRENDIT

Kustantajat aloittavat ennakkomarkkinoinnin kirjakaupoille jo siinä vaiheessa, kun kirjailija vielä ▶

Kirjailija antaa kirjalle kasvot

VAPAA TOIMITTAJA Sisko Savonlahti on yksi tämän vuoden menestyneimmistä esikoiskirjailijoista. *Ehkä tänä kesänä kaikki muuttuu* oli syyskuussa kuudenneksi myydyin kotimainen kaunokirja ja kolmantena Helmet-kirjastojen halutuimpien kirjojen listalla. Savonlahti on ehdolla Helsingin Sanomien esikoiskirjapalkinnon saajaksi.

Työttömän sinkkunaisen elämästä ja epäonnesta kertova kirja on herättänyt sekä median että lukijoiden kiinnostuksen. Kirjailija itse uskoo, että syy on aiheessa, joka on tuore ja ajassa kiinni.

– Luulen, että kirja sanoittaa tunteita, joista ei välttämättä hirveästi viitsi itse numeroa tehdä.

Savonlahti on blogannut vuodesta 2009 ja julkaissut podcastia vuodesta 2016. Vanha blogi on tosin jo kuopattu. Toimeliain Savonlahti on ollut Twitterissä ja Instagramissa. Aktiivisen seuraajajoukkonsa kooksi hän arvelee viitisensataa.

– Se on pieni määrä, kun verrataan lifestyle-bloggaajiin tai tubetajiin, mutta kyllä silläkin varmasti merkitystä on.

Eikä Savonlahti sometoimintaan markkinointina pidäkään. Hän tekee siellä niitä asioita, joita tekisi muutenkin. Vahvemmin myyntiä lienee siivittänyt mediajulkisuus, kuten iso juttu Hesarissa.

– Puhun totta kai mieluusti kirjasta ja sen aiheista. On kiva saada äänensä kuuluville, kun on vuosikausia kirjoittanut ja ollut hiljaa. Myymisessä sen sijaan olen superhuono, ja hämmästelen edelleen, että minua halutaan haastatella. Siksi on hyvä, että kustantamoilla on ihmisiä, jotka tajuavat nämä asiat. Minun tehtäväni on kirjoittaa ja antaa sitten kirjalle kasvot. ●

kirjoittaa. Kauppiaan tehtävä on ennakoita, mistä kirjoista asiakkaat tulevaisuudessa kiinnostuvat.

– Mitään yleismaailmallista tuotusta aiheen tai kirjailijan kiinnostavuudesta ei ole. Jos olisi, valikoimien muodostaminen olisi huomattavasti helpompaa, toteaa Pikkola.

– Yhtenäiskulttuuri on murenunut. Harvoin tulee sellaisia koko kansaa koskettavia kirjoja kuin **Päätalon** ja **Hirvisaaren** teokset olivat. **Hotakaisen** Räikkös-kirja on harvinainen poikkeus.

Maailmanlaajuiset trendit näkyvät kirjallisuudessaakin. Esimerkiksi Me too -henkiset ja vahvo-

ja naisia esittelevät kirjat myyvät nyt hyvin niin Suomessa kuin Yhdysvalloissakin, samoin moniarvoisuus- ja maahanmuuttoteemoihin liittyvät teokset.

– *Iltasatuja kapinallisille tytöille* -kirjan suosio kertoo tästä ajasta. Oli yllätys, että se kiinnostaa niin paljon, sanoo Pikkola.

KIRJAKAUPPA ON BISNESTÄ

Kirjakauppaan pääsy ei ole itsestään selvää, etenkin pienten kustantamojen kirjoille. Kysyntää ja näkyvyyttä pitää rakentaa jo ennen julkaisua.

– Tämä on liiketoimintaa. Valikoima rakennetaan kaupallisin

periaattein, Pikkola korostaa.

Vaikka kirjakaupan kynnys ylittävistäkin, näkyvyys myymälässä jakautuu epätasaisesti arvioidun menekin mukaan. Jos kirjaa on myynnissä vain muutama kappale, lukijan on osattava etsiä sitä hyllystä. Kirjakaupat ja kustantamot tekevät monenlaista yhteistyötä, jossa liikkuu myös raha. Myyntipöytätilaa ei Tähjänjoen ja Pikkolan mukaan kuitenkaan osteta.

– Esillepanonäkyvyydestä kustantamot eivät meille maksa, mutta jos teemme yhdessä markkinointitoimenpiteitä ja -materiaaleja, niiden kustannukset jaetaan, Pikkola sanoo.

– Jälleenmyyjät päättävät itse esillepanostaan. Me yritämme vakuuttaa heidät siitä, että juuri meidän kirjamme ansaitsevat päästä esille. Rahaa tässä ei liiku, Tähjänjoki täydentää.

ESILLEPANO HOUKUTTELEE OSTAMAAN

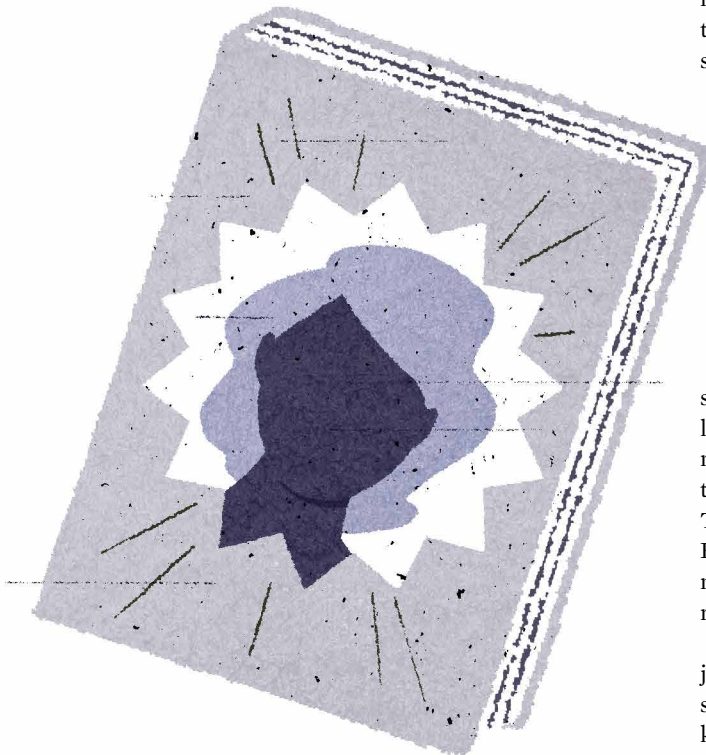
Esillepanon merkitys on kirjamyynnissä suuri. Tähjänjoki kertoo selvityksestä, jonka mukaan suurin osa kirjanostajista tekee lopullisen ostopäätöksen vasta kaupassa.

– Kirjat ovat aina olleet heräteostoksia. Suomalaiset ostavat tyypillisesti kirjoja lahjaksi eivätkä vielä kauppaan tullessaan tiedä, mitä haluavat, sanoo Pikkola.

Vaikutusta on esimerkiksi kannella ja takakansiteksillä sekä henkilökunnan suosituksilla. Elämyksellisyyskin siivittää myyntiä. Siksi kirjakaupoista on tehty paikkoja, joissa viihdytään. Tämä näkyy myös suomalaisen Kirjakaupan uudessa lippulaivamyymälässä Helsingin Aleksanterinkadulla.

– Se on laajan valikoiman kirjakauppa, jossa on kiinnostava sisustus ja paljon tapahtumia, Pikkola iloitsee. ●

*”Tämä on liiketoimintaa.
Valikoima rakennetaan
kaupallisin periaattein.”*

Opiskelijat vallan kahvassa

Opiskelijaedustus vahvistuu Journalistiliiton valtuustossa. Uudet edustajat haluavat sitouttaa opiskelijat mukaan toimintaan ja tuoda liiton osaksi heidän arkeaan.

TEKSTI EMMA VIITANEN KUVA HANNA SCHNEIDER

Journalistiliitossa ollaan parin viime vuoden aikana pähkäilty syitä opiskelijajäsenkadolle. Opiskelijoita liittyy aina syksyisin liittoon massoittain, mutta vuoden aikana huomattava määrä opiskelijoita myös eroaa liitosta.

Elokuussa liiton toimistossa aloitti työskentelynsä opiskelijalähteiläs **Martta Kallionpää**, jonka missiona on päästä kiinni opiskelijoiden eroamisen syihin ja etsiä ratkaisuja siihen, miten opiskelijoita onnistuttaisiin sitouttamaan paremmin liittoon.

Joulukuussa Kallionpää saa apuvoimia, sillä silloin käynnistyvällä uudella valtuustokaudella Journalistiliiton valtuustossa on entistä vahvempi opiskelijaedustus. Opiskelijaedustajan lisäksi ainakin HSJ:lla on jatkossa myös varsinaisena valtuutettuna opiskelijajäsen.

– Vanhemman vakituissa työsuhteissa työskentelevän valtuutetun voi olla vaikea ymmärtää

alalle pyrkivien tilannetta. Siksi opiskelijoiden ääni valtuustossa on tarpeen, huomauttaa syyskuussa HSJ:n opiskelijaedustajaksi valittu **Vilma Ikola**.

Ikola seuraa tehtävässä edellisen valtuustokauden HSJ:n opiskelijaedustajana ollutta **Hanna Schneideria**. Ikolan varalle puolestaan valittiin **Miikka Pynnönen**. HSJ:n lisäksi kolme muuta yhdistystä valitsevat valtuustoon opiskelijaedustajan, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus muttei äänioikeutta.

Varsinaiseksi äänioikeutetuksi valtuutetuksi HSJ puolestaan valitsi **Katriina Ojalan** ja hänen varavaltuutukseen **Akseli Rouvarin**.

Nelikko on tyytyväinen opiskelijaedustuksen vahvistumiseen. – HSJ:n puheenjohtaja **Marjaa-**

na Varmavuori sanoi hyvin valtuutettujen valintakokouksessa, että liittoa tehdään myös tulevaisuuden tekijöille. Siispä heitä pitää saada mukaan myös toimintaan, Ojala toteaa.

EROON PALKATTOMISTA HARJOITTELUISTA

Seuraavien neljän vuoden ajan liiton valtuustossa vaikuttavilla opiskelijoilla tuntuu riittävän

paitsi sanottavaa, myös tarmoa tarttua haasteisiin.

– Perustelin omaa valintaani valtuustoon sillä, että olen nuori ja vihainen eli hyvää järjestöainesta. Näillä siis mennään, Ikola naurahtaa.

Muutosta kaipaa-vien asioiden listalta

”Olen nuori ja vihainen eli hyvää järjestöainesta.”

löytyvät muun muassa palkattomat harjoittelut, nollatuntisopimukset sekä muuntotyypiset ▶

epätyypilliset työsuhteet, sillä ne huolettavat opiskelijoita oppilaitoksesta riippumatta.

Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen puolella palkattomat harjoittelut ovat edelleen yleisiä. Ojala huomauttaa, että Journalistiliitto teki vuonna 2017 Yleisradion kanssa sopimuksen harjoittelupaikoista. Se nosti yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden palkkauksen samalle tasolle, mikä teki opiskelijoista tasa-arvoisempia. Suunta on siis oikea, mutta työsarkaa on yhä.

Helsingin yliopiston viestinnän opiskelijoilla taas ei ole sopimuksia harjoittelupaikoista mediatalojen kanssa. Rouvarin mielestä myös Helsingin yliopistolla pitäisi olla tällaista yhteistyötä. Jokaisesta opiskelijapolvesta löytyy monia, jotka ovat tosissaan kiinnostuneita journalistin ammatista. Harjoittelupaikat helpottaisivat alalle pääsyä, sillä ensimmäisen työpaikan saaminen on usein hankalaa.

– Olisi hienoa integroida opiskelijoita alalle. Sitä kautta monelle voisi olla perustellumpaa kuulua myös Journalistiliittoon, Rouvari jatkaa.

Ikola lisää, että monella viestinnän opiskelijalla on syvä identiteettikriisi journalismin suhteen. Työnantajat tuntuvat usein hakevan joko suoraan journalistiksi valmistuvia tai sitten eräänlaisia vilttejä kortteja, vaikkapa tilastotieteilijöitä. Viestinnän opiskelijat jäävät näiden kahden ryhmän väliin. Tämä stressaa työnhaussa.

– Liitto voisi tuoda myös meidät osaksi yhteisöä ja luoda sitä kautta kuvaa, että viestinnän opiskelija voi olla osaava ammattilainen, vaikka ei suoraan journalistiksi valmistuisikaan, viestintää Helsingin yliopistossa opiskeleva Ikola sanoo.

ENEMMÄN KOHDENNETTUJA PALVELUITA

Uudet opiskelija-aktiivit haluavat myös, että liitto tulee lähemmäksi

Akseli Rouvari, Vilma Ikola, Miikka Pynnönen ja Katriina Ojala.

opiskelijoiden arkea. Moni opiskelija lopettaa jäsenyytensä ilmaisen ensimmäisen vuoden jälkeen. Nelikko uskoo, että heillä voi olla hyviä näkemyksiä opiskelijoiden sitouttamiseen. Ovathan he itsekkin samassa tilanteessa.

– Journalistiliiton pitäisi perustella itsensä paremmin opiskelijoille. Että miksi heidän kannattaa kuulua liittoon. Sitä voisi edistää järjestämällä enemmän opiskelijoita hyödyttävää toimintaa, kuten työhaastattelusimulatioita tai artikkelintekopajoja. Ja toimintaa, jossa opiskelija pääsee kehittämään omaa osaamistaan, Rouvari sanoo.

Ikola on hänen kanssaan

samoilla linjoilla. Varsinkin yliopisto-opiskelijat kokevat usein, että käytännönläheinen osaaminen jää teorian jalkoihin. Hänen mukaansa liitto voisi astua tässä väliin ja tarjota sitä, mitä opinnoissa jää puuttumaan.

– Liitto voisi tarjota opastusta vaikkapa siinä, miten erilaisia ohjelmia, kuten kuvankäsittely- ja taitto-ohjelmia käytetään. Se olisi tosi arvokasta oppia monelle.

Opiskelijoita hyödyttävää koulutusta toki järjestetään jo nyt. Osallistumiskynnys voi kuitenkin olla suuri, jos tapahtumissa ei tunne ketään. Ikola on huomannut, että koulutustilaisuuksissa hän on usein ainoa alle 30-vuotias.

”Monella viestinnän opiskelijalla on syvä identiteettikriisi journalismin suhteen.”

Ojala, Ikola, Rouvari ja Pynnönen haluavat tuoda opiskelijat liiton lisäksi lähemmäksi työelämää. Pynnönen toteaa, että olisi hienoa lisätä liikkuvuutta ammatti-instituutioiden eli esimerkiksi lehtitalojen ja opiskelijoiden välillä. Kun opiskelijat pääsisivät tutustumaan toimittajiin ja eri lehtitaloihin, solmituista suhteista olisi hyötyä, vaikkei alalle lopulta päätyisikään.

OPPIMISTA PUOLIN JA TOISIN

Opiskelijat huomauttavat, ettei heidän tarkoituksenaan ole ajaa liitossa vain opiskelijoiden asioita. Hehän ovat tulossa alalle ja haluavat vaikuttaa sen tulevaisuuteen.

– Tykkään toimia erilaisissa yhteisöissä ja edistää sellaista maailmaa, jossa mahdollisimman monella olisi mahdollisimman hyvät edellytykset toimia. Meidän ala on kuitenkin aika vaativa. Töitä tehdään paljon freelancerina ja epätyypillisissä työsuhteissa. Järjestäytyminen on tosi tärkeä keino pitää kollektiivisesti puoliaan, Ojala sanoo.

Ikola huomauttaa, että opiskelijoilla voi olla paljon annettavaa siksikin, että monesti heillä on alan ajankohtaisin koulutus sekä tuoreita näkemyksiä alan kehittämisestä, kuten vaikkapa siitä, miten nuoret saataisiin lukemaan lehtiä. Myös valtuustotyössä nuoret ja vanhemmat aktiivit voivat oppia toisiltaan paljon, Ikola uskoo.

Yhä useampi journalistiikan tai viestinnän opiskelija päätyy muihin tehtäviin kuin opiskelemaan alalle.

– Journalistin ammatti kiinnostaa hyvin paljon, mutta en tiedä, onko journalismi itselleni se ykkösala tai työ, johon päädyn. Vaikka en itse tulisikaan ammatillaiseksi tälle alalle, voin nyt opiskelijan näkökulmasta tuoda esiin paljon asioita, Rouvari pohjaa.

HSJ:n valtuustoon valitsemat opiskelijat tulevat kahdesta eri helsinkiläisestä korkeakoulusta. Ojala opiskelee Haaga-Heliassa, Rouvari, Pynnönen ja Ikola puolestaan Helsingin yliopistossa. Vaihtelevat taustat he näkevät ehdottomana plussana.

– On älyttömän hienoa, että meillä on valtuutetuissa ja opiskelijaedustajissa porukkaa erilaisista taustoista ja elämäntilanteista. Kaikki opiskelijat eivät ole ensimmäistä tutkintoaan suorittavia nuoria. Esimerkiksi omissa opiskelukavereissani on paljon keski-ikää lähestyviä perheellisiä alan vaihtajia, jollainen olen itsenkin, Ojala toteaa. ●

Talo kuin romaani

Unto Hämäläinen kirjoitti tilausteoksen kerrostalosta, joka on todistanut aimo siivun Suomen – ja tsaarin Venäjän – historiaa.

MISTÄ KIRJASI KERTOO?

Se kertoo 130-vuotiaan helsinkiläisen kivitalon historian.

MIKÄ ON SUHTEESI AIHEPIIRIIN?

Syksyllä 2016 tein *Helsingin Sanomien* teemalehteen HS Historiaan pienen jutun kivitalosta Korkeavuorenkadulla. Sen jälkeen taloyhtiöstä soitettiin ja kysyttiin, haluaisinko tehdä kirjan. Taloa remontoitiin asuintaloksi, ja tarkoitus oli jakaa asukkaille kirja remontin valmistuttua. Se oli tarjous, josta ei voinut kieltäytyä. Olin lisäksi jäämässä eläkkeelle, joten hetki oli sopiva.

MITÄ KIRJA ANTAA MAAILMALLE?

On uskomatonta ajatella, miten paljon Suomen historiaa mahtuu yhteen taloon. Talosta oli myös kiinnostavaa tehdä kirjaa, koska se ei ole ollut asuintalona vuosisataan. Siitä ei siis ole olemassa esimerkiksi taloyhtiön pöytäkirjoja. Luin muun muassa kymmeniä kenraalien elämäkertoja löytääkseni tietoa talosta.

SPOILAA VÄHÄN – MITÄ TALOSSA ON OLLUT?

Se rakennettiin asuintaloksi vuonna 1889 ja myytiin vuonna 1903 Venäjän valtiolle

MITRO HÄRKÖNEN

Unto Hämäläinen, 64

- Eläkkeellä Helsingin Sanomista, jossa työskenteli viimeksi Kuukausiliitteessä.
- Ennen 31:a Hesari-vuottaan hän ehti työskennellä Aamulehden eduskuntatoimittajana.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta, pääaine valtiotiede.
- Asuu Helsingin Tapanilassa.
- Perheeseen kuuluu vaimo, kaksi aikuista lasta ja yksi lapsenlapsi.
- ”Historian paraatipaikalla” on Hämäläisen ”noin kymmenes” kirja.

santarmien käyttöön. Ensimmäisen maailmansodan aikana siellä piti päämaajaansa salainen poliisi ohrana, jonka päätehtävänä oli jääkärien vainoaminen. Itsenäistymisen jälkeen samaiset jääkärit asettuivat taloon. Talo on kokenut kolme sotaa. Huhtikuussa 1918 sen edessä taisteltiin rajusti. Mannerheim työskenteli talossa kahdeksan vuoden ajan, pidempään kuin missään. Suurimmassa vaarassa talo oli kuitenkin 1960-luvun purkuvimman aikaan.

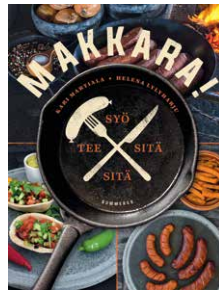
MITÄ TOIVOT KIRJALTA?

Että sitä luetaan talossa seuraavat sata vuotta, ja että se siirtyy sukupolvelta toiselle. ● SALLA NAZARENKO

Lue myös muita HSJ:n jäsenten kirjoittamia kirjoja!

HSJ:N JÄSENTEN kirjoittamat kirjat kiinnostavat Lööppiä. Ilmianna joko itsesi tai kollegasi, joka on kirjoittamassa tai juuri kirjoittanut kirjan. Lähetä vinkkisi Lööpin toimitukseen Kaija Plitille, kaija.plit@hsj.fi.

Martela Kari yhdessä Helena Lylyharjun kanssa:

Makkara!
Tee sitä, syö sitä.
Sivuja 240.
Gummerus.
Ilmestynyt loka-
kuussa 2018.

Hakala Pekka yhdessä Juha Metson kanssa:

Putinlandia.
Sivuja 240.
Otava.
Ilmestynyt loka-
kuussa 2018.

Sari Lönnqvist on tehnyt
osuuskunnassa töitä jo neljä
vuotta, eikä vaihtaisi pois.

Osuuskunnissa erilais osaajat kohtaavat

TEKSTI JA KUVA EMMA VIITANEN

Media-alan murroksen myötä yhä useampi journalisti työskentelee yrittäjänä tai freelancerina. Työmuoto tuo vapautta, mutta tarkoittaa usein myös yksin puurtamista. Siksi monia houkuttelee osuuskuntatoiminnan tarjoama yhteisöllisyys ja mahdollisuus vaikuttaa omiin työtehtäviinsä ja ajankäyttöönsä.

Sari Lönnqvist on yksi heistä. Hän kuuluu vuonna 2014 perustettuun Mediakollektiivi-osuuskuntaan. Sitä perustettaessa tavoitteena oli nimenomaan työyhteisön rakentaminen. Tämä vahvisti Lönnqvistin päätöksen lähteä osuuskunnan toimintaan mukaan heti alusta alkaen.

– Ajoitus perustamiselle oli täydellinen. Työsuhteeni oli juuri lopunut ja aloin miettiä, että mitähän sitä tekisi isona. Liittymiseeni vaikutti, että työporukka oli niin hyvä. Minua ei kiinnostanut kasvoton laskutuskone, jollaisia suuri osa osuuskunnista on.

Tällä hetkellä 12-henkisestä Mediakollektiivista löytyy viestinnän ja journalismin asiantuntijoita, kouluttajia, graafikko sekä valokuvaaja. Lönnqvist itse tuo palettiin liike-elämän kokemusta ja toimii erityisesti yritysviestinnän parissa: hän luennoi, sparraa ja mento-roi.

Lönnqvistin mielestä monipuolinen osaaminen on Mediakollektiivin ja ylipäätään osuuskuntatoiminnan ehdoton rikkaus. Lönnqvistin osuuskuntakollegoista esimerkiksi **Hanna Weselius** ▶

et

Aikana, jona yhä useampi tekee media-alalla töitä yksin, osuuskunnat ovat kasvattaneet suosiotaan. Mutta onko osuuskunta pelkkä kasvoton laskutuskone vai tarjoaako se kaivatun työyhteisön?

Osuuskunta A:sta Ö:hön

- Osuuskunta on yksi suomalaisista yritys- muodoista.
- Suomessa on maailman eniten osuuskuntajäseniä suhteessa maan väkilukuun.
- Heinäkuussa 2018 Suomeen oli rekisteröity 4 287 osuuskuntaa.
- Erilaisia osuuskuntia ovat esimerkiksi kulutus-, kulttuuri-, viestintä- ja hyvinvointialan osuuskunnat, S-ryhmä ja osuuspankit.
- Osuuskunnan perustaminen on edullista: osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2 500 euroa, osuuskunnissa riittää 380 euron rekisteröintimaksu.
- Osuuskunnassa suurinta päätäntävaltaa käyttävät jäsenet. Jäseneksi liittytään maksamalla jäsenmaksu.

”Ihminen ei halua tehdä töitä ihan sata lasissa vaan valita itse tahtinsa.”

on tunnettu valokuvataiteen ja kirjallisuuden puolelta. Aikakauslehtityön professorina toimineen **Maija Töyryn** opit ovat puolestaan valmentaneet työelämään suuren osan suomalaisista aikakauslehtitoimittajista. Porukka ei välttämättä työskentelisi yhdessä ilman osuuskuntaa.

– Vahvuutemme on yhteinen osuuskunta, jossa asioita katsotaan monesta näkökulmasta, Lönnqvist sanoo.

Projekteja tehdään sekä yksin että yhdessä. Kollektiivi on muun muassa pyörittänyt lehtiklinikkaa, järjestänyt koulutuksia ja työstänyt vihapuheen vastaisia projekteja. Koska työyhteisö on pieni ja tiivis, uudet jäsenet haastatellaan ennen liittymistä. Uusia jäseniä otetaan kuitenkin osuuskuntaan mukaan jatkuvasti. Lönnqvist toteaa, että toiminta voisi olla antoisaa esimerkiksi opiskelijalle, koska sen kautta pääsee tapaamaan alan ihmisiä ja oppimaan heiltä.

Liittyminen ei ole myöskään kovin sitovaa. Töitä voi tehdä oman aikataulunsa mukaan: joskus aktiivisemmin, toisinaan keskittyen muuhun. Välillä Mediakollektiivin jäsenillä voi olla osuuskuntatoiminnan ulkopuolella jokin isompikin projekti.

Itsekin yrittäjänä toimiva Lönnqvist on Mediakollektiivin projekteissa mukana silloin, kun ne sopivat hänen aikatauluihinsa.

– Välillä tulee jaksoja, joi- na en voi olla kauheasti mukana toiminnassa. Nyt olen taas aktivoitunut. Ja on hienoa, että osuuskunnissa voi tehdä niin.

Lönnqvist pitää hyvänä, että osuuskunnassa saa myös neuvoja ja tukea esimerkiksi palkkiokysymyksissä. Ei tarvitse mietiskellä yksin, toisin kuin yksityisyrittäjänä saattaisi tehdä.

Yhteisöllisyyttä Mediakollektiivissa rakennetaan muutenkin kuin työprojekteissa. Osuuskunnan väki suuntaa syksyisin sieniretkelle Nuuksi- on ja viettää pikkujoulu- a yhdessä. Ne ovat sellaisia aktiiviteetteja, joita moni saattaa kaivata perinteisillä työpaikoilla.

MEDIAKUNTA – HARVINAISUUS MYÖS MAAILMALLA

Journalistiliitolla on myös oma osuuskunta, vuonna 2017 perustettu Mediakunta. Se on ainoa ammattiliiton perustama työosuuskunta Suomessa – ja harvinaisuus myös maailmalla. Kiinnostusta toimintaa kohtaan on osoitettu ulkomailla asti.

– Suurimpana syynä oman osuuskunnan perustamiselle oli se, että Journalistiliiton jäsenenä on paljon freelancereita. Mediakunnan perustamisella haluttiin tukea heidän työllistymistään ja työn tekemistään, toteaa Mediakunnan toiminnanjohtaja **Hanna Kokkonen**.

Monet uudet jäsenet jatkavat osuuskuntaan liittyttyään yhteistyötä vanhojen asiakkaidensa kanssa. Osuuskuntaan kuuluesaan heiltä jää enemmän aikaa ydinosaamiseensa, kun Mediakunta hoitaa muun muassa laskutusta ja on mukana neuvottelemassa ja sopimassa töistä.

– Työosuuskunnassa tehtävä työ on työsuhteista. Sujuva palkanmaksu on tärkeintä useimmille jäsenillemme, Kokkonen kertoo.

Mediakunta myös markkinoi jäsentensä osaamista asiakkaille ja

välittää työpaikkoja. Osuuskunnasta saattaa siis löytää myös uusia asiakkaita.

Jäseniä Mediakunnassa on tällä hetkellä 214. Liittymisen ehtona on Journalistiliiton jäsenyys. Mutta miten yhteisöllisyys toimii, kun kaikki eivät tunne toisiaan?

– Olemme puhuneet muutamien jäsenten kanssa siitä, että järjestäisimme työpajoja, joissa he miettivät omia vahvuuksiaan ja ideoisivat uutta. Että meillä on tällaista ja tuollaista osaamista. Mitä voisimme tehdä yhdessä? Sen pohjalta lähestyisimme asiakkaita ja katsoisimme, mitä voisimme heille tarjota.

Kuukausitapaamisia järjestetään tällä hetkellä säännöllisesti Helsingissä. Syksyn aikana Mediakunnalla on ollut tapaamiset myös Turussa ja Tampereella. Kokkonen toivoo, että eri paikkakunnilla olisi omia piirejä, joissa toiminta etenisi myös omin avuin.

Mahdollisuuksia yhteistyöhön nimittäin on. Mediakuntaan kuuluu niin toimittajia, viestijöitä, kääntäjiä, kustannustoimittajia, graafikoita kuin valokuvaajiaakin. Näin osaavaa ja monipuolista verkostoa kelpaisi hyödyntää.

OSUUSKUNTA – KASVAVA TRENDI?

Osuuskuntajäsenyys siis tarjoaa yhteisöllisyyttä ja vapautta päättää työnteostaan. Eli parhaita paikkoja työelämästä ja freelancerina työskentelemisestä. Ei kuulosta hassummalta.

Toimintaan liittyy kuitenkin myös riskejä. Koska liittyminen ja eroaminen on helppoa, vastoin käymisissä jäsenten sitouttaminen voi olla vaikeaa. Erota voi pelkällä kirjallisella ilmoituksella osuuskunnan hallitukselle.

Osuuskunnassa toimiminen vaatii monesti myös tavallista työsuhdetta enemmän itsenäisyyttä ja kykyä itsensä johtamiseen.

”Vahvuutemme on yhteinen osuuskunta, jossa asioita katsotaan monesta näkökulmasta.”

Sekä Kokkonen että Lönnqvist uskovat, että tulevaisuudessa osuuskunnat yleistyvät työnteon muotona, kun töitä ulkoistetaan entistä enemmän. Ihminen on pohjimmiltaan laumaeläin, joka kaipaa työyhteisön tarjoamaa tukea ja turvaa.

– Pitkään on tehty töitä aika paljon yksin. Ehkä nyt ihmiset ovat alkaneet huomata, että yhdessä saadaan paljon enemmän aikaan, Kokkonen toteaa.

– Myös muilla aloilla ihmiset alkavat yhdistää voimiaan.

Osuuskunta on yritysmuotona tasa-arvoinen, demokraattinen ja läpinäkyvä – ihanteita, joita monet toivoisivat työnantajiltaan. Osuuspääomamaksun maksettuaan jäsen saa osallistua osuuskuntakokouksiin, jotka ovat yrityksen ylin päättävä elin.

Talous ja teknologia muuttavat työtä kovalla vauhdilla alalla kuin alalla. Perinteisiä työpaikkoja katoaa, ja työnteon tavat muuttuvat.

Osuuskunnista puhutaan toisinaan lähtöalustoina yritystoiminnalle. Sari Lönnqvist on sitä mieltä, että monille osuuskunta on toimiva vaihtoehto sellaisenaan.

– Ihminen ei välttämättä halua tehdä töitä aina ihan sata lasissa vaan valita itse tahtinsa. Osuuskunnassa hän on oman aikansa ja tulojensa herra, mutta samalla mukana yhteisössä. Siksi moni meistäkin viihtyy Mediakollektiivissa. ●

Poimitut plussat

Mediakollektiivi ja Mediakunta tarjoavat muun muassa:

- enemmän aikaa ydinosaamiseen: jäsen saa neuvoja, tukea, laskutusapua
- markkinointiapua: välittää työpaikkoja, löytää uusia asiakkaita, neuvottelee ja sopii töistä
- yhteisöllistä työntekoa ja työsuhdetta: ei tarvitse mietiskellä ongelmia yksin, sieniretkiä, pikkujouluja
- vapautta: voi valita itse tahtinsa ja olla oman aikansa ja tulojensa herra
- hyveitä: tasa-arvoisuus, demokraattisuus ja läpinäkyvyys
- monipuolista osaamista: hienoa yhteistyötä ja osava verkosto eri ammattilaisten kanssa

Ehdota Salli-palkintoa!

Pane hyvä jakoon, ja ilmianna itsesi,
kollegasi tai kokonainen työryhmä!

KENELLE SALLI-journalistipalkinto 2019?

HSJ:n hallitus on päättänyt jakaa seuraavassa vuosikokouksessa Salli-journalistipalkinnon.

Palkinnon tarkoituksena on vahvistaa jäsentemme ammatillista identiteettiä ja nostaa alan arvostusta. Palkinto voidaan myöntää merkittävästä, mieleen painuneesta tai keskustelua herättäneestä alan teosta, kuten jutusta tai juttusarjasta, kuvasta, kuvituksesta tai kuvasarjasta tai kirjasta tai kirjasarjasta.

Palkittava teko voi olla myös esimerkiksi lehti- tai konseptiuudistus tai innovatiivisen nettisovelluksen toteutus. Palkinto voidaan myöntää myös elämäntyöstä tai hyvän hengen luomisesta työyhteisöön.

Palkinnon voi saada vain yhdistykseen (HSJ) kuuluva jäsen tai työryhmä, josta enemmistö on HSJ:n jäseniä.

Palkinto voidaan jakaa yhdelle tai useammalle ehdokkaalle. Se voidaan jättää myös jakamatta, mikäli kriteerejä täyttäviä esityksiä ei ole.

Kuka tahansa HSJ:n jäsen tai mikä tahansa yhdistykseen kuuluva toimitusosasto voi ehdottaa palkintoehdokasta. Myös yhdistyksen ulkopuolelta tulleet esitykset voidaan hyväksyä. Esitys pitää tehdä kirjallisesti.

Tunnustus jaetaan yhdistyksen vuosikokouksessa keskiviikkona 20. maaliskuuta 2019 Sokos Hotel Presidentissä.

Pyydämme jäsenistöltä perusteltuja ehdotuksia 18.1.2019 mennessä.

Laadi esityksesi lomakepohjalle, jonka löydät kotisivuiltamme: www.hsj.fi.

Mahdollisia liitteitä ja työnäytteitä voit lähettää joko sähköpostitse osoitteeseen

kaija.plit@hsj.fi tai postitse:
Helsingin Seudun Journalistit,
Lönnrotinkatu 25/5. kerros,
00180 Helsinki.

Saatujen esitysten jälkeen HSJ:n hallitus tai sen nimeämä palkintoraati päättää jatkokon pääsijät ja voi pyytää työnäytteitä.

Viime vuosikokouksessa Salli-palkittuja oli kolme:

Helsingin Sanomien toimitussihteeri **Matti Huuskonen** tunnustuksena hyvän hengen luomisesta työyhteisöön.

Otavan kustannustoimittaja **Soila Kirkkala** tunnustuksena elämäntyöstä idearikkaana ja osaavana ammattilaisena sekä miellyttävänä kollegana.

Seura-lehden toimittaja **Hannu Toivonen** tunnustuksena elämäntyöstä rohkeana, inhimillisenä ja elitismistä vapaana journalistina.

Kunkin palkinnon suuruus oli 1000 euroa. ●

TÄMÄN OIVALSIN!

Tämän oivalsin! -sarjassa jäsenemme kertovat, mitä HSJ:n järjestämästä tapahtumasta jäi päällimmäisenä mieleen. Tällä kertaa vuorossa on **Jaana Aartomaa**.

KAIJA PLIT

Essee – kuoliaaksi konseptoidun jutun pelastus!

Professori Maija Töyry herätteli toimittajia ja minua, graafikkaa, HSJ:n järjestämässä työpajassa Reppari, uutinen, essee. Ja jo oli aikakin!

OIVALSIN, ETTÄ lehtialalla on vakava dilemma. Lehdet konseptoidaan liian valmiiksi sekä sisällöltään että ulkoasultaan. Seurauksena on déjå vu numerosta toiseen, lehdestä toiseen.

Vivahteikkouden eteen meidän kannattaisi nähdä vähän enemmän vaivaa, miettiä aihetta tarkemmin, uudistaa näkökulmaa, vahventaa tai himmata kertojan ääntä, tehdä ylipäättänsä jotakin toisin. Kokeilla vaikkapa esseen keinoja. Siitä saattaa tulla totaalin pannukakku, mutta se voi olla myös loistava mahdollisuus jollekin uudelle, kiinnostavammalle.

Työpajassa pohdimme, voisiko kirjoittaa minä-muodossa. Ja jos ei, niin kenen näkökulmasta. Mietimme myös, saako kirjoittaja olla väärässä tai eri mieltä valtavirran kanssa. Ja kuinka pitkä jutun pitää olla?

Paras oivallukseni oli, että essee sopeuttaa mitä parhaiten reppareihin, kolumneihin, henkilöjuttuihin, ilmiöihin ja vaikkapa pääkirjoituksiin. Näillä keinoilla saa liian tiukkaan formaattiin puserretun jutun kiinnostavammaksi. Mutta mitenpä saisimme vakiopalstojen taittoihin esseiden kaltaisen pelastajan? ●

Helsingin Seudun Journalistien sääntömääräinen vuosikokous

pidetään Sokos Hotel Presidentissä, Eteläinen Rautatiekatu 4, Helsinki keskiviikkona 20. maaliskuuta 2019 kello 18

KOKOUKSESSA käsitellään HSJ:n sääntöjen 23 § edellyttämät asiat. Lisäksi käsitellään Aika-kauslehdentoimittajain Säätiön hallituksen täydennysvaali ja tilitarkastajien valinta sekä HSJ:n sijoitustoimintaa linjaava sijoitusstrategia. Ilmoittautumisohjeet lähetetään jäsenille sähköpostitse vuoden 2019 alkupuolella. ●

 Helsingin Seudun Journalistit

* . CX61 *

ILTA = FINGERI

